
VOJENSKO-POLITICKÁ ČÁST

NA KTERÉ OTÁZKY ZAMĚRIT STRANICKOPOLITICKOU PRÁCI VE VŠEOVSKOVÉM ŠTÁBU

Plukovník Josef Škop

Ústřední výbor KSČ nám dal na svém zasedání v září 1953 úkol provádět na úseku stranickopolitické práce zevšeobecnování zkušeností.

Redakce Vojenské mysli pokládá za důležité přispívat k prohlubování stranickopolitické práce ve vševojskových štábech. Proto otiskuje práci plukovníka Škopa, v níž je objasněna řada otázek, na které je nutno zaměřit pozornost při stranickopolitické práci ve vševojskových štábech. Práce je dobrým základem k diskusi, v níž by političtí pracovníci vševojskových štábů ukázali na podkladě svých praktických zkušeností, jak lze správné myšlenky obsažené v článku uplatňovat v praxi. Redakce Vojenské mysli vyzývá zejména politická oddělení vševojskových štábů k prodiskutování obsahu článku a zaslání diskusních příspěvků k otištění v dalších číslech časopisu.

Redakce

1. Význam a úloha štábu

Druhá světová válka ukázala, že význam a důležitost práce štábu podstatně vzrostly nejen při přípravě boje, ale zejména v jeho průběhu. To je třeba mít na paměti při mírové přípravě důstojníků štábu a řídit se Stalinovým požadavkem „dovést práce štábu na vyšší stupeň“.

Vybavení moderní armády různorodými bojovými prostředky a složitá vojenská organizace vyžaduje dobré přípravy důstojníků štábu po všech stránkách. V soudobých válkách se zúčastňují boje pěchota, dělostřelectvo všech druhů, tankové a mechanisované jednotky, ženijní a chemické jednotky, podporované mohutným letectvem. Všeobecně bylo v boji hromadně používáno množství válečné techniky, s různými vlastnostmi, bojovým použitím i různou pohyblivostí. Tempo útočných operací se velmi rychle měnilo. Jejich cílem není zatlačení nepřítele, dosažení určitých čar, nýbrž zničení nepřítele. Veliké nároky na práci štábu s hlediska velení klade požadavek rychlého a utajeného manévru k soustředění velikých sil a velkého množství bojových prostředků na rozhodujícím směru k dosažení rozhodujícího úspěchu. Situace se často a rychle mění, boj má rychlý spád a vyžaduje stálých a včasných zásahů velitelů, aby vojska mohla úspěšně čelit protiopatřením nepřítele. To vše vyžaduje, aby byl boj dobře plánován a organizován a celá činnost štábu se vyznačovala vysokou a přísnou organizovaností. Přitom je třeba, aby veškerá činnost vojsk byla podřízena jedině vůli a byla vedena jediným zámyslem. Požadavky na důstojníky vševojskových štábů v soudobé válce jsou proto vysoké.

Vzhledem k rychlému spádu boje, často a rychle se měnící situaci musí štáby iniciativně, organisovaně, plánovitě, aktivně a včas získávat zprávy o nepříteli i o vlastních jednotkách, terénu a počasí, potřebné pro rozhodování velitelů, rozhodnutí velitele rychle doručit vojskům, kontrolovat provádění všech rozkazů velitele, vypracovat plán pro vydávání rozkazů a předkládání hlášení, rychle organisovat a regulovat v průběhu boje potřebné přesuny, přeskupení a střídání vojsk, organisovat velitelský průzkum, vyhodnocovat a rozšiřovat válečné zkušenosti a pod. Operace i boj musí být všestranně a dopodrobna promyšleny, plánovány, organisovány a zabezpečeny. K tomu je třeba vysoké organisací schopnosti štábu, těsné spolupráce velitelů a štábu. Je pochopitelné, že k vysoké organisovanosti, plánovitosti a operativnosti vševojskového štábu je třeba vysokého politického uvědomění; kázně, velitelské autority, bojového nadšení, iniciativy a svědomitosti.

Organisovat boj a zabezpečit nepřetržité a správné řízení činnosti vojsk dovede jen ten důstojník, který má dobrou vojenskou přípravu, který je politicky na výši a správně pochopil smysl a podstatu vedeného boje.

Aby důstojník štábu a vševojskový velitel mohl splnit úkoly, aby se jeho práce vyznačovala plánovitostí, organisovaností a operativností, musí být politicky dobře připravený, musí být iniciativní, ovládat nové věci, umět správně a rychle pochopit fakta, umět analyzovat události a zevšeobecňovat poznatky.

2. Podstata velení vojskům. Tvůrčí činnost velitele

Tvůrčí činnost velitele vyšších jednotek a jeho štábu záleží v opatřeních k přípravě, organisaci a vedení bojové činnosti. Je třeba udržet vysoký morálně politický stav vojsk s cílem zabezpečit plné vypětí všech morálních a tělesných sil k dosažení vítězství. Jen tak je možno udržet trvalou bojovou pohotovost vojsk, způsobilých jít do boje za všech podmínek. Další podmínkou vítězství je včasné určení úkolů vojskům, organisace nepřetržité součinnosti vojsk, organisace nepřetržitěho zabezpečení bojové činnosti vojsk materiálními prostředky správnou organisací a dobrým řízením týlu a kontrola plnění rozkazů velitele. K splnění těchto úkolů je třeba trvalého politického zabezpečení, záležitějšího v zpevňování morálně politického stavu příslušníků štábu i vojsk, stranickopolitických opatření, směřujících k nejlepšímu splnění úkolů jak štábu, tak i podřízených jednotek.

Leninsko-stalinský styl práce

Základní podmínkou pro úspěšné plnění úkolů štábu je, aby velitelé a příslušníci štábu ovládali leninsko-stalinský styl práce. Tento styl záleží v morálně politické jednotě štábu, velitele a podřízených velitelů a na jejich vzájemné důvěře. Leninsko-stalinský styl práce se projeví v rozhodnosti, úpornosti, revolučním nadšení k práci, v organisovanosti, plánovitosti, v operativnosti, v správném předvídání vývinu boje, v široké a tvůrčí iniciativě velitele, v jednotnosti theorie a praxe, v trvalé péči o podřízené a v šetření vojenského materiálu.

Stranickopolitické orgány štábu musí ve své práci uvážit, že se boj vyvíjí rychle, že je třeba velmi častých opatření, protože se boj vede do velké hloubky s hromadným použitím vojsk a různorodé techniky, kla-

de tedy velké požadavky nejen na velitele a štáb, ale i na stranickopolitické orgány. Tato okolnost vyžaduje všestranné přípravy těchto orgánů. Aby činnost velitele a jeho štábu byla zabezpečena, musí si političtí pracovníci osvojit organizaci, plánování a řízení boje, prostě znát základy vševojskového boje a operace. Jestliže velitelé musí prokazovat ve své práci plánovitost, organisovanost, operativnost, smělost, iniciativu, houževnatost a vůli k vítězství, tím více se musí těmito vlastnostmi vyznačovat političtí pracovníci, protože oni musí být vzorem v uplatňování leninsko-stalinského stylu práce. Političtí pracovníci musí pracovat individuálně s příslušníky štábu. Metoda individuálního přístupu ke každému důstojníku umožňuje lépe přihlížet k osobním kvalitám každého důstojníka, k jeho silným stránkám a slabínám, a účinně mu pomáhat ve vzorném výkonu jeho služebních povinností. Metoda individuálního přístupu ke každému jednotlivci poskytuje neomezené možnosti řešení stranickopolitické práce. Tato metoda vyžaduje hluboké znalosti pracovních i politických kvalit jednotlivých příslušníků štábu, umožňuje však intensivnější působení a dovoluje předejít nesplnění úkolů vševojskového štábu.

Velitelské předvídání

Soudobý boj vyžaduje předvídání, nepřetržitost velení, správného výběru lidí, kontroly plnění rozkazů, utajeného velení a nepřetržité politické práce se vzestupnou tendencí.

Správné předvídání dovoluje včas a plně odhalit zámysl nepřítele a porážet jej. Předvídání je základem celé tvůrčí činnosti nejen velitele a štábu, ale i politických pracovníků. Jestliže političtí pracovníci ovládají marxisticko-leninskou theorii a přitom znají základy vševojskového boje a taktiku nepřítele, mohou umožnit veliteli smělé rozhodování.

Správné rozhodování velitele spočívá v odhalení objektivních zákonů procesu boje. Vědecký názor, kterým je marxismus-leninismus, s jeho filosoficko-theoretickým základem, jímž je marxistický filosofický materialismus a marxistická dialektická metoda, umožní veliteli a příslušníkům štábu odhalovat objektivní zákony procesu boje. Úloha politických pracovníků, kteří jsou zvláště vyzbrojeni touto marxistickou theorií, vědeckým nástrojem poznání, jest sledovat, zda všichni příslušníci štábu pochopili objektivní zákonitosti procesu boje, zda provádějí skutečně vědecký rozbor válečných jevů, rozbor materiálních a morálních činitelů, zda jsou správně uplatňovány zásady vševojskového boje, a brána v úvahu organizace nepřítele a jeho taktika. Je to boj proti šablonovitosti, boj za tvůrčí charakter práce příslušníků štábu. Jen tak je umožněno veliteli správně předvídat a správně se rozhodovat. Povinností politických pracovníků je znát, jak který funkcionář štábu přistupuje k řešení úkolu, zda pochopil úkol a zda jsou dány veliteli správné předpoklady pro jeho smělé a správné rozhodování.

Aby politický pracovník byl oporou vševojskovému veliteli, musí do všech detailů promyslet uskutečnění jeho rozhodnutí, jako na příklad přemísťování dělostřelectva, přesuny tanků, vše co je podstatou utajení manévru atd.... Musí se přesvědčit o správném organisování plnění úkolu. Ve všech opatřeních musí být patrný politický smysl práce štábu.

Je pochopitelné, že politické zajištění velitelova rozhodnutí se nezajišťí nějakou jednorázovou akcí v posledním okamžiku, ale neustálou

a systematickou přípravou a politickou výchovou všech orgánů štábu a podřízených velitelských orgánů.

Politický pracovník sleduje, jak se v životě štábu vytvářejí správné návyky, jak se zvětšují zkušenosti, jak jsou zevšeobecňovány a využívány. Na příklad při plánu organizace součinnosti musí politický pracovník sledovat, zda jsou využity všechny zkušenosti, zda plán se nepřipravuje šablonovitě, zda je situace skutečně vžitá. Politici pracovníci musí vést na štábu tvrdý boj proti šabloně, ať se jedná o plán organizace součinnosti, plán přesunu, plán průzkumu, organizace VS, VP a p. Je třeba pomoci aktivu a všech možných forem stranickopolitické práce vést boj proti formalismem. Ty orgány, které nechápou hluboký politický smysl těchto požadavků, musí být školeny, přesvědčovány, instruovány, aby pochopily důležitost správného řešení úkolů v míru jako přípravu pro boj.

Je nutno vždy volit takové prostředky a metody, které si vyžaduje úkol. Politická práce však není jen věcí politických orgánů, ale povinností velitelů. Úkoly musí být vytyčeny konkrétně, řády a předpisy probrány, a boj o uskutečnění zásad řádů a předpisů musí se stát obsahem politické práce. V každém jiném případě je politická práce nekonkrétní a tím také povrchní a bezcenná.

Při velitelském cvičení se stalo na příklad, že náčelník dělostřelectva znal poměr sil jen v dělostřelectvu, náčelník mechanisovaného vojska, jen v počtu tanků. To svědčí o špatném chápání povinností a špatné přípravě na velitelsko-štábní cvičení. Svědčí to hlavně o tom, že tito funkcionáři chápou jednostranně situaci, neuplatňují ve své praxi dialektickou metodu jako nástroj řešení bojových úkolů. Nechápu, že proces boje je nutno vidět ne jako shluk jevů od sebe oddělených a navzájem izolovaných a na sobě nezávislých, nýbrž jako souvislý, jednotný celek, kde jednotliví činitelé jsou vzájemně organicky spjati, jsou na sobě závislí a vzájemně se podmiňují.

Není možno, aby jednotliví funkcionáři zkoumali svoje úkoly a řešili je mimo souvislost s ostatními podmínkami, odloučeně od nich. Úkolem politických orgánů je toto vidět, učit správnému dialektickému chápání a řešení úkolů, protože bojové úkoly štábu budou správně řešeny jen tehdy, jestliže bude správně odhalena objektivní stránka procesu boje. Všechny úkoly budou chápány a zdůvodněny jen tehdy, budou-li řešeny v nerozlučné souvislosti s ostatními činiteli v jejich vzájemné podmíněnosti.

Znalost sovětské vojenské vědy umožňuje předvídání v boji. Na základě vědeckého rozboru vzájemně spojených a podmíněných válečných jevů, rozbořem materiálních a morálních faktorů, které mají rozhodující vliv na průběh válečného procesu, rozbírá velitel charakteristické způsoby činnosti nepřítele. Každý velitel musí předvídat zámysl nepřítele, mít na zřeteli možné změny situace a přivést na minimum vliv náhod na průběh a výsledek bojové činnosti. Umění předvídat dává předpoklady organizovat, plánovat boj a zajišťovat součinnost všech druhů vojsk a služeb. Politici pracovníci znalostí morálně politického stavu nepřítele, znalostí jeho taktiky, organizace, mohou být platnými pomocníky svého velitele a usnadnit mu správné předvídání a rozhodování. Jestliže předvídání v boji patří k leninskostaliniskému stylu práce, jsou tvrdost a nepřetržitost velení jedněmi z nejdůležitějších zvláštností bolševického způsobu řízení boje. Velitelovo rozhodnutí musí být uskutečňováno bez váhání a do všech podrobností. A tu pomáhá opět práce

politických orgánů, kteří používají všech prostředků a forem stranickopolitické práce k naplňování a organisování úkolů a k vytvoření takových podmínek, aby bylo možno udržet ve svých rukou iniciativu a dosáhnout vítězství. To všechno vyžaduje jak od velitele, štábu a politických orgánů provedení nutných opatření, aby nepřetržitost, plánovitost, organisovanost a operativnost velení byly uplatňovány v praxi. K tomu je třeba: politicky zabezpečit včasné získávání údajů o situaci nepřítel, což umožňuje veliteli včasné rozhodnutí a vydání rozkazů. Aby bylo dosaženo nepřetržitosti velení, je třeba politicky zabezpečit a neustále kontrolovat včasné vybudování a bezvadnou funkci spojovací sítě.

Toto si musí nustále uvědomovat politické orgány štábu. Za spojení odpovídá náčelník štábu. Zástupce velitele pro věci politické se však musí neustále informovat, v jakém stavu je spojení, být ve styku s orgány, vysokou náročnost a zvyšuje pocit odpovědnosti. Stalo se při a odpovědně organisované provádění kontroly spojení vychovává u svého politického pracovníka, jakož i u ostatních odpovědných orgánů vysokou náročnost a zvyšuje pocit odpovědnosti. Stalo se při velitelsko-štabním cvičení, že AS neměl tři hodiny spojení s armádou. Je pochopitelné, že za to odpovídali příslušní odpovědní orgány, ale to neznamená, že by za to neměl pociťovat odpovědnost i politický zástupce velitele. Proto vždy, když se přesunuje VS nebo VP, musí se zajímat, jak je zajištěno spojení na nové VS. Odchází-li velitel na pozorovatelnou, musí se přesvědčit, zda je vybudováno a zda-li funguje spojení s pozorovatelnou. Všude se musí projevovat jeho iniciativa, předvídavost, kde by mohly být nedostatky, které by zavinily, že by úkol nebyl splněn. Na schůzích aktivistů a na členských schůzích upozorňuje na tyto úkoly, dává úkoly aktivistům, vysvětluje politický smysl plnění povinností. Hledá všechny možné prostředky a formy, které v dané situaci zajišťují správné plnění úkolů. Jeho práce bude mít úspěch, jestliže v jeho práci bude spojen elán s bolševickou věcností úsilí o dosažení cíle. Revoluční elán, kterým se musí vyznačovat styl práce politického pracovníka, musí spočívat na znalosti situace, na znalosti poměru sil, na znalosti všech činitelů, které jsou podmínkou úspěchu práce štábu jako celku.

Politický pracovník musí, aby zabránil chybám a nedostatkům, dívat se vpřed a nikoliv jen řešit nedostatky, když se vyskytnou. Vytrvalost, houževnatost, rozhodnost v řešení úkolů jsou zásadními rysy stylu jeho práce. Bez věcnosti, bez houževnatého boje za odstranění nedostatků by se jeho práce proměnila ve fráze, které odporují duchu leninismu.

Správné velení umožňuje podřízeným, aby při plnění úkolů a rozkazů používali své tvůrčí iniciativy. To však vyžaduje pečlivého plánování, organisovanosti a operativnosti v práci štábu jako podmínek bojeschopnosti. Správné centralisované velení musí počítat s tvůrčí a rozumnou iniciativou velitelů všech stupňů podle zámyslu představeného v rámci vypracovaného plánu boje.

Správné rozmístění kádrů

K dosažení úspěchu v boji je podmínkou správně vybrat a rozmístit podřízené velitelské kádry na základě jejich politického uvědomění, odborných znalostí a zkušeností. Tu se musí uplatnit náčelník politického oddělení, který musí znát štáb, jakož i podřízené velitelské i politické

kádry a pomáhat veliteli vybrat a rozestavit podřízené do správných funkcí. Řád vnitřní služby ukládá velitelům jako jednu z povinností všestranně zkoumat podřízené a znát služební a politicko-morální hodnoty každého podřízeného podle velitelského stupně zařazení. Stejně tak ukládá zástupci velitele pro věci politické zkoumat služební a politické hodnoty důstojníků. Znalost příslušníků štábu je ovšem podmíněna individuální, stálou prací a stykem s nimi, zájmem o jejich práci a úkoly, o jejich potíže a poskytování pomoci při odstraňování překážek. Úkolem velitele, náčelníka štábu i politických pracovníků, jednotlivých komunistů i mládežníků je získat si důvěru ostatních, vniknout do jejich osobních problémů a potíží, poznat jejich charakter, nálady a vlastnosti. Jen hluboké studium schopností, znalostí a charakterových vlastností umožní politickému pracovníku správný způsob, jak výchovně působit na podřízené, a na základě toho postavit celý systém své výchovné praxe jednotlivců i celého kolektivu, aby dovedl dobré vlastnosti a návyky rozvíjet, špatné pak odstraňovat. Tu nestačí všeobecná znalost lidí, ale je třeba dokonalé poznání individuálních vlastností a sklonů jednotlivců, což dává možnost určit, na jakém místě může nejlépe uplatnit svoje schopnosti.

Správné zhodnocení kvalit a zájmů příslušníků štábu umožňuje jejich správné využití a dává předpoklad pro jejich bolševickou výchovu. Znalosti příslušníků štábu, poznání jejich schopností, znalostí, charakterových rysů je základem dobré kádrové práce. Správné rozestavení kádru ve štábu na základě jejich schopností, znalostí, politického uvědomění a charakterových vlastností zaručuje pak správnou organizaci práce, dobrý kolektiv, v němž je si každý jednotlivec vědom své odpovědnosti za práci celého štábu, což je předpokladem dobré vzájemné spolupráce.

Soudruh Stalin říká: „Je třeba konečně pochopit, že ze všech cenných kapitálů na světě kapitálem nejcennějším a nejdůležitějším jsou lidé — kádry.“ (Stalinův projev k absolventům akademie Rudé armády, 4. 5. 1935.) Dále Stalin říká: „Kalení kádru provádí se živou prací, zápasem s překážkami, překonáváním překážek. Pamatujte, soudruzi, že jen ty kádry jsou dobré, které se nebojí překážek, které se jim nevyhýbají, ale naopak, jdou jim vstříc, aby je překonávali. Jen v zápase s překážkami se vychovávají nové kádry.“ (Stalin: O budování armády, svazek II.) Proto je třeba usměrnit každodenní výchovu příslušníků štábu, aby se stali houževnatými, vytrvalými, aby pro jejich růst byly vytvořeny co nejlepší podmínky, je jim třeba včas odkrývat perspektivy, vyzdvihovat je a stavět na jiná, odpovědnější místa. Jestliže však na své úkoly nestačí, nečekat na to, až se úplně neosvědčí, ale včas jim poskytnout pomoc a případně vyhledat pro ně jinou práci, ve které budou mít úspěchy.

Velitel, náčelník štábu a politický pracovník nesmějí litovat času k výchově kádru, při rozvíjení jejich schopností. Politický pracovník, který je plně na výši jak po stránce odborně vojenské, tak politické, může bezpečně sledovat růst příslušníků štábu a po této stránce hodnotit jejich pracovní a bojovou morálku. Jeho povinností je pomáhat veliteli při správném rozmisťování kádru ve štábu.

Kontrola plnění rozkazů

Stranickopolitické orgány ve vševojskovém štábu musí usnadňovat veliteli trvalou kontrolu plnění rozkazů, nařízení a celé činnosti vojsk,

zabraňovat jakýmkoliv chybám a okamžitě odstraňovat nedostatky v práci podřízených. Kontrola podřízených velitelů, funkcionářů štábu a podřízených politických orgánů musí být vždy spojena s poskytnutím pomoci podřízeným. Formy kontrol mohou být různé. Nejlepší je však osobní styk s podřízenými, což umožňuje ujasnění, jak podřízený pochopil zámysl rozhodnutí a jakým způsobem hodlá vyplnit daný úkol. Kontrola umožní pomoc podřízenému a dá mu víru v jeho sílu. Kontrola plnění úkolů je základní methodou bolševického řízení práce. Je účinnou zbraní v rukou velitele, politických pracovníků a stranických organizací. Umožňuje politickým pracovníkům získat přehled o správném plnění rozkazů, o pracovní morálce, o kázni, o úrovni odborné i politické. Kontrola má úspěch, je-li objektivní a náročná, není-li náhodná a je-li prováděna přímým stykem a následuje-li po zjištění nedostatků pomoc.

Všechny způsoby velení vyžadují utajení, zabezpečení překvapení, aby bylo dosaženo kladných výsledků v boji. Tu je opět velká odpovědnost politických orgánů. Musí sledovat a stranickopoliticky zajišťovat, aby nebylo možností pro špionáž a aby byly dodržovány všechny zásady bdělosti a ostráživosti příslušníků štábu.

Vidíme, že požadavky na správně plánované, operativní organisované velení vyžaduje nepřetržité politické práce. Veliká vlastenecká válka ukázala, že nejcennějšími veliteli byli ti, kteří dovedli spojovat svou bojovou činnost s činností politickou a uměli se opírat o politické pracovníky, stranické a mládežnické organizace. Veškerá stranickopolitická činnost musí být zaměřena k úspěšnému plnění bojových úkolů.

Nedílná velitelská pravomoc

Uvedené požadavky určují tvůrčí činnost velitelů vyšších jednotek s nedílnou velitelskou pravomocí. Nedílná velitelská pravomoc vyplývá zákonitě z povahy a poslání armády. Rychlé rozhodování, sladění různých bojových akcí a součinnost druhů vojsk vyžaduje, aby velení spočívalo na nedílné velitelské pravomoci. Nedílnou velitelskou pravomoc možno uskutečnit jenom v lidové armádě, kde není přímých protikladů mezi veliteli a mužstvem, a kde vztahy mezi veliteli a politickými pracovníky jsou založeny na vzájemné důvěře a oddanosti lidové demokratické vlasti.

Nedílná velitelská pravomoc je jednou ze základních podmínek bojeschopnosti štábu. A. A. Ždanov říká: „Sovětská bolševická nedílná pravomoc záleží v umění uspořádat a organisovat práci, vybrat kádry, dát správnou směrnicí; žádat osobní odpovědnost znamená však také umění opírat se v této práci o organizaci strany.“ [Projev na XVIII. sjezdu VKS(b).]

Vidíme jasně, že jenom organisovaná práce štábu se správným kádrovým zařazením a jasným vydáváním rozkazů je předpokladem nedílné velitelské pravomoci. Nedílná velitelská pravomoc ukládá velitelům zesilovat a aktivisovat politickou práci a tím značnou měrou přispívat ke splnění daného úkolu. Velitel odpovídá za politickou práci ve štábu. Platnou oporou při uplatňování nedílné velitelské pravomoci musí být stranická a mládežnická organizace. Velitel, který se opírá o politické orgány, o stranické a mládežnické organizace, dovede vytvořit podmínky pro úspěšné provádění politické práce ve štábu, má záruku, že

budou spojovány bojové úkoly s politickými a že se zásady organisované, plánovitě a operativní činnosti projeví i v politické práci, což bude předpokladem pro upevnění velitelské pravomoci a autority. Štáb se pak stane stmelným a ideově vyspělým kolektivem, který bude schopen plnit všechny i sebetěžší úkoly.

3. Organisovanost, plánovitost a součinnost práce štábu

Organisovanost práce štábu

Vševojskový štáb musí být v míru i ve válce vzorem přesné organisovanosti práce. Na tom závisí, jak přesně, správně a včas budou provedena nařízení a rozkazy velitelů. Funkcionáři štábu musí být kdykoliv schopni poskytnout veliteli zprávy, data, prvky a podklady, na základě kterých může hodnotit situaci a rozhodovat se. Proto musí být organisována součinnost mezi druhy vojsk, musí být zabezpečeno, nepřetržité velení a spojení. Práce musí být organisována a prováděna tak, aby podřízeným velitelům a jejich štábům zbylo dostatek času k přípravě a provedení všeho, co vyžaduje správné splnění bojových úkolů. Aby bylo dosaženo kladných výsledků v práci štábu, je třeba, aby byla práce ve štábu vzorně organisována, rozdělena, a správně plánována. Je třeba udržet dobrou pracovní morálku příslušníků štábu za všech okolností, i za těch nejtěžších podmínek. Aby mohli příslušníci štábů podle potřeby vypomáhat při plnění náležitých úkolů různého druhu, je nutno, aby ovládali nejen svůj obor a své povinnosti, ale aby znali také druh práce, povinnosti a úkoly ostatních oddělení štábu. Práce štábu musí se vyznačovat jednotností, musí sledovat daný cíl, a směřovat v celém souhrnu k úspěšnému splnění daného úkolu.

Jen tak se stane, práce štábu organisovanou a účelnou a zlepší se spolupráce a součinnost mezi odděleními a příslušníky štábu, štáb bude skutečným hodnotným orgánem velení.

Správná organisace práce štábu zabezpečuje dobrou spolupráci štábu, sladuje štáb v úsilí o nejlepší splnění daného úkolu.

Plánování práce štábu

S organisovaností práce souvisí plánování. Plán, který je vypracován věcně a tvůrčím způsobem vzhledem k daným úkolům, je podkladem pro řádnou organisaci práce štábu a pro vzájemnou součinnost jednotlivých oddělení štábu. Při vypracování plánu si musí štáb dobře ujasnit hlavní a vedlejší úkoly, určit jejich pořadí náležitosti a musí umět spojovat hlavní úkoly s běžnými úkoly dne. Velitel, náčelník štábu a zástupce velitele pro věci politické, kteří řádně plánují svoji práci, vytvářejí podmínky i pro vypracování dobrého plánu práce štábu a pro správné plnění úkolů. Jen ty plány, které jasně a přesně vytyčují úkoly, ukazují, kdy a jak mají být splněny, kdo za jejich splnění odpovídá, dávají možnost kdykoliv přezkoušet včasnost splnění úkolů. Bez řádného plánování práce není možné zvládnout v dnešní době složité úkoly vševojskového štábu.

Na pracovní plán štábu musí nutně navazovat plán stranickopolitické práce ve štábu, který zabezpečuje po politické linii práci štábu a stanoví konkrétní opatření k zabezpečení toho nebo onoho úkolu štábu.

Aby plán byl skutečně účinným prostředkem v zabezpečení splnění daných úkolů, je nutné, aby političtí pracovníci rozuměli úkolům, které má štáb splnit, našli situaci nejlépe vyhovující obsah, formu a prostředky stranickopolitické práce k zabezpečení úkolů štábu. Vševojskový štáb může dobře splnit úkoly, jen jsou-li dobře politicky zabezpečeny, to zn. při plné účasti politických orgánů, stranických a mládežnických organizací. Úkolem politických orgánů a stranických organizací je vytyčit a zapláňovat z jednotlivých úkolů hlavní úkoly, učinit potřebná opatření k zabezpečení jejich splnění, správně rozestavit kádry, rozdělit úkoly mezi pracovníky, správně řídit útvarové organizace KSČ a útvarové skupiny ČSM, volit nejúčinnější metody a prostředky politického zabezpečení plnění úkolů, kontrolovat výsledky, hodnotit, odstraňovat nedostatky, zevšobecňovat klady a upřesňovat další formy a prostředky stranickopolitické práce k plnění dalších úkolů.

Plán politického zabezpečení musí být vždy konkrétní a musí přihlížet ke všem podmínkám, které mají političtí pracovníci, stranické a mládežnické organizace, aby byly učiněny správné předpoklady k stanovení úkolů, stranickopolitického zabezpečení, aby byla soustředěna pozornost na hlavní úkoly. Při soustavném plnění plánovaných úkolů projeví se organisovanost v práci politických pracovníků, dá jim pocit jistoty a radosti z dobře vykonané práce. Jen správně organisovaná a naplánovaná práce při soustavné kontrole dává nejlepší předpoklady k dosažení dobrých výsledků.

Vést — to znamená na základě znalosti situace, správně narýsovat plán, jasně formulovat hlavní úkoly, ukázat nejlepší způsoby jejich řešení. Avšak i nejlepší plán by se změnil v prázdná slova, není-li prováděna organisátorská práce, není-li potřebná intensivost práce a není-li správně organisováno prověřování prováděných usesení. ZVP musí nejen dávat směr práci, vidět nedostatky, nýbrž i umět prakticky napravit tyto nedostatky, a tak dosáhnout úspěchu v práci.

Umění vést znamená pozdvihnout komunisty — příslušníky štábu k úspěšnému plnění úkolů. Hlavní metodou výchovy příslušníků štábu je metoda přesvědčování. Proto nejdůležitější stránkou politické práce na štábu je práce s lidmi, práce na zvyšování jejich politické uvědomělosti. To vše se musí odrážet v plánu politického oddělení vyšší jednotky. Je pochopitelné, že i ten nejpřesnější plán není neměnným dogmatem a že se musí vyznačovat operativností, aby bylo možno plnit úkoly i za změněných podmínek. Vždyť nové a nenadále úkoly budou stavět politické pracovníky, stranické a mládežnické organizace před další problémy, které musí být stejně úspěšně zvládnuty.

4. Úloha stranickopolitických orgánů při zajišťování organisovanosti a plánovitosti práce vševojskového štábu

Bojeschopnost naší armády závisí na úrovni odborných znalostí důstojníků štábů a na úrovni jejich politického uvědomění. M. V. Frunze říká: „Politická práce u nás byla vždy a bude základem při výstavbě naší armády. Strana měla a bude mít vedoucí úlohu v celé naší vojenské politice. Touto stranickou prací nemáme na mysli sebe, ale upevnění moci, vnitřní jednoty, svornosti a kázně v armádě“ (M. V. Frunze, Sebrané spisy, svazek II, rusky, str. 176). Komunistická strana Československá plní v armádě úkoly, které upevňují velitelskou pravomoc, zvyšují autoritu velitelů, vychovávají příslušníky štábu v duchu bezmez-

né oddanosti k vlasti, k zachovávaní vojenské přísahy, k lásce k Sovětskému svazu, k ostatním lidově demokratickým zemím, vychovávají v duchu proletářského internacionalismu, v duchu nenávisti k imperialismu, vede k houževnatému osvojování sovětské vojenské vědy, k rozšiřování vojenských a politických vědomostí, k upevňování dobrých charakterových vlastností, k odvaze, k iniciativě, úpornosti, čestnosti, ostražitosti a bdělosti. Politické orgány ve štábu musí znát, jak již bylo uvedeno, jednotlivé příslušníky s jejich znalostmi, schopnostmi a charakterovými rysy, musí znát jejich materiální situaci a potřeby. Jednou z hlavních povinností politických orgánů je řídit činnost útvarové organizace štábu. Útvarové organizace vševojskového štábu musí vychovávat komunisty i bezpartijní v duchu vysoké ideovosti, ukázněnosti a organisovanosti práce. Je samozřejmé, že útvarová organizace vede své členy k vzornému plnění stranických povinností a z toho vyplývajících povinností služebních. Útvarová organizace odpovídá za každého komunistu, za jeho pracovní výkon, za to, že na štábu je vytvořeno pracovní prostředí soustavné a usilovné činnosti, že úkoly jsou rozpracovány pro každého jednotlivce, od kterého se pak žádá odpovědnost za plnění úkolů. Komunista na štábu, tak jako všude jinde, musí být vzorem svědomitě, odpovědně, plánovitě a vysoce organisované práce. Musí být vzorem v kázni, v celém svém chování, i charakterovými vlastnostmi. Podle vzoru komunistů se budou řídit ostatní důstojníci štábu i podřízené velitelské kádry.

Poměr komunistů — příslušníků štábu k veliteli musí být vzorný.

Politici pracovníci, organizace strany a Svazu mládeže musí co nejúčinněji podporovat velitele a jednotlivé náčelníky oddělení v jejich činnosti. Velitel a jeho náčelník politického oddělení musí neustálým působením na každého příslušníka formovat jeho charakter, vytvářet osobní vlastnosti, nutné pro pracovníka štábu, podporovat rozvoj těch vlastností, které jsou základem komunistické morálky. Musí se to projevit vždy ve vysoce bojové aktivitě a v revolučním nadšení v práci. K úspěšnému plnění úkolů musí političtí pracovníci a stranická organizace používat různých metod a forem působení při stranickopolitické práci, jak osobního příkladu, stranických a vojenských schůzí, aktivů, besed a přednášek, tak všech prostředků, jako časopisů, rozhlasu, nástěnných novin, bojových letáků, výstavek, filmů, knih a pod. Tyto prostředky musí být však voleny vzhledem ke konkrétní situaci a po důkladném rozboru, aby forma i prostředky byly pro danou situaci účelné, účinné a vhodné. Není možno předem stanovit přesně, která forma a prostředek je nejúčinnější. Je nutno znát situaci a úkol, umět je správně zhodnotit a na základě toho volit nejúčinnější formy a prostředky a stanovit obsah stranickopolitické práce. Je nutno neustále sledovat, jak se vyvíjí situace, aby podle nastalých změn mohla být změněna i forma práce a aby těžiště práce mohlo být přeneseno na nové úkoly.

Ukolem politických pracovníků štábu je neustále sledovat, jak jednotlivé úkoly byly pochopeny, zda byla provedena správná analýza, vyvozeny správné závěry a zda tyto závěry jsou plně uplatňovány v systému plánování a organizace práce. Stranickopolitické orgány musí mít neustále na paměti, že plán musí být reálný, tvůrčí a uskutečnitelný, nikoliv čistě formální. Stranickopolitické orgány musí sledovat rozdělení práce ve štábu, zatížení jednotlivých pracovníků i oddělení, hodnotit pracovní morálku a podle toho činit vhodná opatření ke zlepšení pracovní morálky tam, kde se to jeví nutné. Náčelník politického oddě-

lení musí být vždy připraven dát veliteli jasný obraz a pravdivé informace o morálním stavu příslušníků štábu, o jejich poměru k danému úkolu, o pracovním vypětí a navrhnout účinná opatření ke zlepšení práce štábu.

Na vševojskových štábech nejsou všichni funkcionáři členy strany. Političtí pracovníci, komunisté a mládežnické organizace jsou povinny i těmto pracovníkům věnovat velkou pozornost. Je třeba je vychovávat, školit, usměrňovat a vytvořit správný poměr mezi straníky a nestraníky. Cílem práce politických orgánů, komunistů a mládežníků musí být vychovávat nestraníky ve štábu, aby z nich byly takové kádry, které strana může přijmout do svých řad.

Kritika a sebekritika

Kontrola, kritika a sebekritika při plnění daných úkolů zaručuje, že případné nedostatky budou co nejrychleji odstraňovány a úkol bude úspěšně splněn. Jen vzájemná a včasná spolupráce mezi veliteli a politickými orgány může zabránit nedostatkům, které by se mohly při zabezpečování úkolů nebo akce vyskytnout.

Při stranickopolitické práci štábu má velký význam kritika a sebekritika. Širokým využitím kritiky a sebekritiky při zachování všech odlišností, platných pro používání kritiky v armádě, je možno veliteli, politickým orgánům a stranickým organizacím vychovávat kádry, které se nezastaví před překážkami a které svou pracovní morálkou, iniciativností, čestností, ukázněností a vytrvalostí splní všechny úkoly, kladené na funkcionáře štábu. Soudruh Stalin říká: „Nebudeme-li zjišťovat a ukazovat otevřeně a poctivě na nedostatky a chyby v naší práci, uzavřeme si cestu vpřed; a právě proto, že chceme jít vpřed, musíme si vytyčit jako jeden ze svých závažných úkolů poctivou a revoluční sebekritiku. Bez toho nelze postupovat vpřed.“ Dále říká soudruh Stalin: „Sebekritika je zvláštní metoda, bolševická metoda výchovy kádrů strany.“ Kritika a sebekritika umožňuje právě při práci štábu odstraňovat chyby a nedostatky, hledat příčiny nedostatků a odstraňovat je. Kritika chyb a nedostatků musí se stát školou pro všechny příslušníky štábu a zabránit tak chybám. Úkolem politických pracovníků, stranických a mládežnických orgánů je podporovat používání kritiky, vést k sebekritice, bdít nad správným používáním a prováděním kritiky. Správná kritika nesmí v žádném případě narušovat velitelskou autoritu, nýbrž musí zvyšovat pracovní morálku a vědomí odpovědnosti příslušníků štábu. Správná, odůvodněná kritika, spočívající na pečlivě zjištěných skutečnostech, přispěje k zvýšení pracovní hodnoty štábu.

Osobní příklad je hlavním výchovným prostředkem. Proto je nutné, aby se kádry vševojskového štábu vyznačovaly ukázněností, přesností, odvahou, oddaností lidu, nesmiřitelností k nepříteli, bdělostí a ostrážitostí, vysokou politickou ideovostí. Velitel, političtí pracovníci, komunisté a svazáci musí být v tomto směru příkladem všem ostatním.

Nutnost růstu příslušníků štábu po stránce odborné i politické

Z praxe je známo, že úroveň práce vševojskových velitelů a důstojníků štábu je podmíněna především vojenským a politickým rozhledem a schopnostmi dovedně řídit bojovou činnost, rychle přijímat a učinit

majetkem všech vojsk bojovou zkušenost a úspěchy vynikajících jednotek, proto je péče o politické a vojenské vzdělání vševojskových velitelů a důstojníků štábu jedním z důležitých úkolů stranickopolitické práce v armádě. Nezbytnou podmínkou úspěšné tvůrčí činnosti důstojníků štábu a vševojskových velitelů je hluboká znalost marxisticko-leninské teorie, znalost zákonů vývoje společnosti a současné války. To je vyzbrojuje bolševickou zásadovostí, dává jim vysoké ideové zakalení, schopnost vyznat se ve spleťtých událostech a vždy najít nejúčinnější prostředek, jak chránit zájmy vlasti.

Zvláštní pozornost nutno věnovat vojensko-theoretickému růstu kádrů vševojskových velitelů a důstojníků štábu. Nelze si představit důstojníka štábu, který by se nezabýval zkušenostmi z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu, studiem dědictví velkých vojevůdců, který by nezvyšoval svoje politické vzdělání.

Štáb, který ve svém růstu zůstává stát, nemůže plnit těžké a odpovědné úkoly. Vojenská věda se nepřetržitě vyvíjí. Důstojník, který se chce stát dobrým štábním pracovníkem, musí houževnatě prohlubovat svoje vojenské a politické vědomosti, studovat stalinskou vojenskou vědu, osvojovat si umění organisovat a řídit vojska v boji. Proto musí velitelé a stranickopolitické orgány neustále sledovat růst odborných a politických znalostí příslušníků štábu. Zvláště studium marxismu-leninismu je předpokladem úspěšné velitelské činnosti a správné práce funkcionářů štábu. Soudruh Gottwald říká: „Jedině učení marxismu-leninismu může být základem pokrokové moderní vojenské vědy, jedině na podkladě marxismu-leninismu můžeme správně a úspěšně řešit otázku obrany státu a lidové obrany vlasti.“ (K. Gottwald: Projev na zahájení IV. běhu školy na osvětové důstojníky, 1948.)

Proto je povinností velitelů a politických orgánů sledovat, jak studují příslušníci štábu marxismus-leninismus, jak dovedou používat dialektické metody při řešení jednotlivých úkolů a zda si osvojili bolševický styl každodenní práce. Studium marxismu-leninismu přispívá k dalšímu ideově politickému růstu příslušníků štábu, zvyšuje jejich politické i bojové kvality, upevňuje kázeň a vědomí osobní odpovědnosti. Velitel a političtí pracovníci musí vytvářet všechny správné podmínky pro soustavné, cílevědomé studium marxismu-leninismu a pomáhat jim při tomto studiu. Ideově politickou práci a přípravu příslušníků štábu je však třeba organicky spojit s praxí, s praktickými a konkrétními úkoly štábu. Veškerá příprava příslušníků štábu se musí vyznačovat spojitostí politické a odborné přípravy. Není možno připustit, aby bojová a politická příprava byly od sebe odděleny a politická příprava byla odtržena od skutečných bojových podmínek, nebo, aby byla prováděna formálně a mechanicky. Političtí pracovníci musí sledovat hlavně růst po stránce odborné. Vždyť Polní řád ukládá, aby si političtí pracovníci houževnatě osvojovali vojenské znalosti, zdokonalovali je a stali se tak mistry vojenského umění, aby mohli kdykoliv převzít velitelskou funkci. Jen tak bude politický pracovník skutečnou oporou velitele při zabezpečování plnění úkolů štábu. Je třeba, aby v politické práci byly odstraněny poslední zbytky samoučelnosti a odtrženosti od úkolů bojové přípravy.

Závěr

Stranickopolitická práce ve vševojskovém štábu se musí provádět neustále a intenzivně. Formy práce jsou různé podle konkrétních úkolů a situací. Političtí pracovníci musí využívat každé vhodné chvíle k provádění vysoce ideové práce, organisováním schůzí, aktivů, besed, individuálních pohovorů a informací. Stále musí sledovat hlavní smysl politické práce, který tkví v upevňování vysoké morálky a kázně, ve vštěpování zásady splnit rozkazy stůj co stůj. Zásada vysoké organisovanosti, plánovitosti a operativnosti musí být zásadou, která je uplatňována při plnění všech úkolů štábu. Za tím účelem je třeba využít osobního působení, individuální práce s každým jednotlivcem a příkladu vzorné organisované práce politického oddělení. Stranickopolitické orgány vykonávají svou práci různou formou, vždy však zaměřenou na poskytnutí nejúčinnější pomoci veliteli při plnění jeho úkolu. Dosáhnout příkladnosti práce komunistů a mládežníků musí být hlavním cílem politických pracovníků. Na tom bude záviset kvalita plnění úkolů. Nejvyšší aktivita, soustavnost a nepřetržitost práce, iniciativní využívání všech forem a prostředků, péče o informovanost velitele a příslušníků štábu, péče o nepřetržitou součinnost uvnitř štábu i navenek, o materiální zabezpečení a morální stav, to vše musí být zaměřeno k společnému cíli, t. j., aby organisovanou, plánovitou a operativní prací štábu byl splněn úkol štábu.

